

เศรษฐกิจพอเพียงคือคำตอบ

เรียบเรียงโดย : พ.อ.หญิง มนต์สวาสดิ์ อานุกาพ กร.ทบ.

ประเทศไทยนับว่ามีบุญที่มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ มีพระเมตตาคุณ และพระกรุณาธิคุณ ต่อบวงชนชาวไทยอันจะหาที่เปรียบเทียบมิได้ ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่ทรงครองราชย์ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจมากมายนับไม่ถ้วน ซึ่งล้วนแล้วแต่เพื่อพสกนิกรของพระองค์ จากพระราชดำรัสที่พระราชทานในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ ๔ ธันวาคม ของทุกปี ทรงเตือนและพระราชทานแนวทางปฏิบัติต่อชาวไทยเพื่อให้ผ่านพ้นวิกฤตต่าง ๆ มาได้ดังจะขอยกตัวอย่าง ดังนี้

พระราชดำรัสเมื่อวันพุธที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๗ ความบางตอนว่า “คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ดีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบและทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปฏิธานในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอ

กิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรื่องอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยอดได้....” ปีถัดมาเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๘ มีพระบรมราชาโฆวาท พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ความตอนหนึ่ง ดังนี้

“ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายประเทศเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือการทุ่มเทสร้างเครื่องจักรกลอันก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นใช้ในการผลิต ทำให้ผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นรวดเร็วและมากมาย จนอาจถึงขั้นฟุ่มเฟือย พร้อมกันนั้นก็ทำให้คนว่างงานลงเพราะถูกเครื่องจักรกลแย่งไปทำ เป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากตกต่ำทางเศรษฐกิจขึ้น เพราะคนที่ว่างงานยากจนลงและผู้ผลิตก็ขาดทุนเพราะสินค้าขายไม่ออก จึงน่าจะต้องดัดแปลงแนวคิดแนวปฏิบัติในการส่งเสริมความเจริญด้านอุตสาหกรรมไปบ้างให้สมดุลกับด้านอื่น ๆ เพื่อความอยู่รอด...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสที่สำคัญ ทำให้คนไทยตื่นตัว และทุกภาคส่วนได้น้อมนำไปเผยแพร่ และปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสความเปลี่ยนแปลงต่างๆ พระราชดำรัสที่พระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือเป็นแนวทางแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ทุกระดับชั้น ดังจะขออัญเชิญมาเพียงบางส่วน ได้แก่

“การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า คุ่มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนรอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง สำหรับครอบครัว อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควรบางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริงอาจจะล้าสมัย เพราะว่าคนอื่นเขาก็ต้องมีการเศรษฐกิจ ที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รู้สึกละไม

หรรษา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าการผลิตที่พอเพียงทำได้” นอกจากนี้ยังทรงรับสั่งว่า

“ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไปทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้แต่ครึ่งก็ไม่ต้อง อาจจะมีสักเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนก็ใจร้อน เพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ก็สามารถที่จะแก้ไขได้” พระราชดำรัสนี้ไม่เคยล้าสมัย ทบทวนกี่ครั้ง ๆ ก็เป็นจริงตามนั้น ต่อมาอีกหนึ่งปีในวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๑ ได้มีพระราชดำรัสอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง ดังจะขออัญเชิญมาเพียงบางส่วนคือ

“คำว่าพอเพียง มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้ของเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง” และได้ทรงอธิบายต่อในตอนต่อมากว่า

“พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือยไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ” ได้ทรงอธิบายในคำศัพท์ภาษาอังกฤษของคำแปลเศรษฐกิจพอเพียงว่า “Self – Sufficiency นั้น หมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง” นอกจากนี้ยังรับสั่งว่า “คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข” จะเห็นว่าพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ จนกระทั่งปี ๒๕๔๑ ตลอดระยะเวลา ๒๓ ปี ที่ทรงเตือนและแนะนำการปฏิบัติให้ทุกคนได้รับทราบ และถ้าผู้ใดปฏิบัติตามผู้นั้นก็จะพ้นภัยจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งประเทศไทยได้พบแล้วเมื่อคราววิกฤตต้มยำกุ้ง ทรงให้พวกเราเตรียมตัวสำหรับสถานการณ์นั้น แม้ในปัจจุบันปี ๒๕๕๑ และจะต่อไปถึงปี ๒๕๕๒ เราพอจะมองเห็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เริ่มจะชัดขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อเราทุกคน ไม่โดยทางตรงคือตกงาน ก็โดยทางอ้อม คือจะเกิดปัญหาสังคมตามมา คนจะเดือดร้อน

โดยทั่วหน้า ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแนวพระราชดำรินี้ แก่ปวงชนชาวไทย คือคำตอบสุดท้าย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง คือการดำเนินการบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการตัดสินใจ และการกระทำนั้น ๆ

วัตถุประสงค์สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาการทำมาหากินของประชาชน โดยวิธีเรียบง่าย สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ ธรรมชาติ สภาพสังคมชุมชน และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม จากแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ อันได้แก่ปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย มีความสงบสุข สานติสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับใจตน ที่สำคัญคือ วิถีชีวิตไทยที่ยึดหลักทางสายกลาง มีความพอดีทางด้านจิตใจ คือ เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความเอื้ออาทร ประณีประนอม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ความพอดีทางสังคม ได้แก่ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รักสามัคคี มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคง และแข็งแรง ความพอดีทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือรู้จักใช้ และจัดการอย่างฉลาด รอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคง เป็นขั้นเป็นตอนต่อไป.
